

מה חדש בספרי „מערכות“?

אומר שמעון אבידן, מפקד חטיבת „גבעתי“ בימי הקרבות על יד-מרדכי, בשולי „השמש לא עמד דום“ — הספר על עמידת יד-מרדכי:

בסיימי את הקריאה הרהרתי, האם קיים שוני בין דפים אלה לבין ספרים אין-ספור המתארים חווית האדם בלחימה וזועות המלחמה? הרי בכל הדורות היו מוקדשות יצירות גדולות לנושא זה — שפקד את העמים כאסון בלתי-נמנע.

ובכל זאת יש בספר זה משהו שונה, מיוחד לנו. למדינת ישראל, הקטנה והדלה, אין הרבה לתת אלא מרוחה, מרביקות אנשיה לתעודה, מהגבורה שביום עמל אפור ומפרך, משילוב חזון לצדק סוציאלי והגשמתו העצמית, הקיימת בתנועה ההתישבותית העובדת.

המערכה על יד-מרדכי לא החלה עם היריה הראשונה — ולא תמה עם תבוסת צבא מצרים ונסיגתו. ואין אנשי יד-מרדכי צרוף מקרי של בני-אדם. הם קיבלו על עצמם מרצונם החופשי, דרך-חיים קיבוצית וחינוך עצמם לקבלת מרות מרצון. התמודדו עם עוני ועם פגעי טבע — והתחשלו. מילאו כל תפקיד שהוטל עליהם. אין הם שונים מאחרים. כמוהם, מאות ישובים לאורך גבולות ארצנו. תמצאם בכל מקום-פורענות. יכולתם לעמוד בלחימה ביחסי כוחות כה בלתי-שוים באה בזכות נסיונם החברתי, מאבקם עם המדבר, אמונתם בצדקת דרכם. כבני-אדם, בשר-ודם — ידעו כשלון ורפיון-רוח. אך יש בכוחה של החברה הקיבוצית להעלות את החלש לפסגות של רוממות-רוח ומעשה. זהו אחד הלקחים של מערכת יד-מרדכי.

הפלמ"ח בחר לעצמו כסמל שיבולים וחרב. לא היה זה פרי המקרה. ויד-מרדכי לא היתה בודדה במערכה. בקבר-אחים טמונים יחד גופות חיילי צה"ל, חברי פלמ"ח וחברי הקיבוץ, שנתנו את חייהם. תחושת ההשתייכות לעם לוחם, הבטחון שכל שעה שחברי יד-מרדכי עוצרים את הטור המצרי היא שעה גורלית לכל המערכה — בטחון זה הפך לגורם של כוח.

החשש פן יתפשט הנשק הגרעיני בעולם ויימצא בקרוב בידי מדינות רבות, הוא כיום גורם נכבד במדי-ניות הבין-לאומית. התפשטות הידע הטכנולוגי הגרעיני לשימוש אזרחי מחריפה ומגבירה את החששות הללו. המחקרים שנתפרסמו עד כה בנדון התרכזו בעיקר בבעיות הטכניות, והזניחו גורמים מדיניים, כלכליים ואסטרטגיים, המשפיעים על החלטותיהן של מדינות.

מחקרם של ל. ביטון (סופרו הצבאי של ה„גרדיאן“ הבריטי) וג. מאדוקס (סופרו המדעי) — שהוכן ביזמת ה„מכון“ לעיונים אסטרטגיים“ מתבסס על בדיקת כל הגורמים האלה העשויים גם לעודד ממשלות לנקוט צעדים לפיתוח הנשק הגרעיני וגם למנוע אותם מלעשות זאת. הם מבהירים בלשון מובנת את מכלול הבעיות הכרוכות בהחלטה לגשת ליצורו של נשק גרעיני עצמאי; דנים בתכניותיהן של בריטניה, צרפת, וסין, הנמצאות עתה בשלבים ראשונים של פיתוח פצצה גרעינית משלהן; ומנתחים את אפשרויותיהן של המדינות אשר הדיון בשאלת יצור נשק גרעיני עשוי להיות אקטואלי לגביהן (לדעתם — גרמניה-המערבית, הודו, ישראל, קנדה, שבדיה ושבצ'ריה).

אין ספק כי בספר זה טמונים מפתחות להבנתם של כמה וכמה גילויים ותופעות במדיניות הבין-לאומית בתקופתנו, ואף בימים אלה ממש.

